

Salvador Sunyer i Aimeric ha estat mestre, polític i escriptor, un autodidacte tenaç que es va forjar a ell mateix, però qualsevol d'aquestes dedicacions per si sola sembla només una aproximació parcial a la seva figura. Potser tan sols el pot definir el conjunt, perquè no són condicions sinó la conseqüència d'una condició més essencial: el profund compromís de Salvador Sunyer amb el seu poble, el seu país i l'exercici de la ciutadania. Ara que acaba de complir noranta anys, l'excalcalde, fill predilecte i cronista oficial de la vila de Salt rep un homenatge unànime dels seus veïns, que va començar el primer de febrer –dia de l'aniversari– i es clourà el 2015.

Salvador Sunyer i Aimeric

Mestre, polític, escriptor, ciutadà i pare de família

LLUÍS FREIXAS > TEXT

Salvador Sunyer va treballar durant gairebé quatre dècades com a auxiliar de farmàcia –tot i que el terme s'hauria de precisar– des que va deixar l'escola, l'any 1938, als catorze anys. Tret dels anys d'aprenentatge a la farmàcia Ribas, i d'un brevíssim parèntesi de dos mesos dedicats a la pastisseria, va ser fidel al mateix establiment –la farmàcia Simon de la plaça Marquès de Camps–, com va ser –és encara– fidel a l'exercici actiu de la ciutadania (fa just un any que publicava un abrandat poemari independentista: *Som un vidre trencat*, Curbet edicions, 2013).

Aquesta fidelitat es tradueix, però, en diversitat d'ocupacions, com si a cada etapa històrica Sunyer decidís dedicar els seus esforços just a allò que convé en aquell moment precís. Va ser mestre de català quan ser-ho podia suposar un mal tràngol. Va ocupar càrrecs en moments tèrbols i difícils –i perdent-hi diners, segons recorda a les seves memòries–, i els va deixar quan podien haver-se tornat més dolços, confortables i rendibles. Va ser senador entre 1977 i 1979, però no va tornar a ser candidat, malgrat els oferiments d'ERC i del PSUC, perquè no es va reeditar el pacte de l'Entesa dels Catalans, promoguda per l'Assemblea de Catalunya. Va ser elegit diputat al Parlament de Catalunya a les primeres eleccions celebrades

MARTÍ ARTALEJO > FOTOS

després del restabliment de la Generalitat (1980) com a independent pel PSC, i va exigir garanties per escrit de poder mantenir la seva llibertat de decisió. El març de 1983, quan Salt recupera la seva independència municipal vuit anys després de l'annexió a Girona el desembre de 1974, esdevé president de la Comissió Gestora municipal. Elegit alcalde al cap d'uns mesos, només es va presentar a la reelecció el 1987, i el 1991, amb dos mandats complerts, va abandonar l'alcaldia. En total, catorze anys de vida política «per pressió popular», en expressió de Miquel Berga, ti-

nent d'alcalde en el període que Sunyer va ocupar l'alcaldia.

Salvador Sunyer pertany a una generació que ha sentit en pròpia carn el rigor de la història. Nascut el 1924, era un vailet durant la Guerra Civil, i en la joventut es va haver d'obrir camí enmig de la misèria moral i material de la postguerra. Però sembla que l'acompanyi sempre un optimisme irreductible i l'afany de contribució col·lectiva. En la seva actitud es dibuixen clarament tres pilars fonamentals: la fe, la família i el país. L'any 1942, el teixit associatiu no era precisament espessorós. «Deixant de banda l'esport –mai m'ha entusiasmat gaire!– quedaven dues opcions: el Frente de Juventudes o l'Acció Catòlica», explica al seu llibre de records *A la vora del camí* (Curbet Edicions, 2002). Va optar per Acció Catòlica i va començar

Va ser mestre de català quan ser-ho podia suposar un mal tràngol. Va ocupar càrrecs en moments tèrbols i difícils

la seva vida d'activista cultural i social. L'any 1950 es revelaria com a poeta als Jocs Florals de Girona. Joan Vinyoli, de qui enguany es commemora el centenari, va guanyar la Flor Natural, i el futur alcalde de Salt, la Viola d'Argent. Aquell guardó va ser l'inici d'una relació amb els mitjans periodístics locals «mai interrompuda» –diu *A la vora del camí*– i el començament d'una activitat poètica intensa. Aquests eren els primers textos que el futur mestre de català escrivia en aquesta llengua després d'haver deixat l'escola dotze anys abans.

L'any 1956, Salvador Sunyer contrau matrimoni amb Maria Carme Bover. Aquí apareix aquest curiós sentit de l'oportunitat –o de la necessitat– que s'intueix en la trajectòria de Sunyer. El matrimoni se celebra una vegada «els germans [estan] casats i situats segons les seves vocacions». Formar una família no és un projecte simple. Deixa els càrrecs d'Acció Catòlica. Engega els versos «a fregir espàrrecs», convençut que «de poetes de tercera fila com jo a Catalunya n'hi devia haver pel cap baix un miler», i es posa a estudiar. Llegeix i estudia. No tornarà a la poesia fins al cap de trenta-set anys, el 1993, quan es jubili. Això sí, la reaparició serà d'ímpetu, amb mitja dotzena de poemaris publicats fins avui, a banda del llibre de memòries i el retaule de la Passió *Jesús el Natzaré*, amb música del seu fill Miquel.

Aquesta etapa d'aprenentatge autodidacte culmina amb la seva formació com a mestre de català. L'any 1963, a través de la revista *Serra d'Or*, s'assabenta de la convocatòria d'uns cursos per a professors de llengua catalana que es podien seguir per correspondència. Un cop acabat el curs, comença a impartir classes al domicili particular «per entrenar-nos» –afirma– amb dos o tres alumnes coneguts del poble. Va ser l'inici d'una activitat pedagògica titànica: cursos per correspondència, a casa, al Seminari Conciliar, a la Cambra de Comerç o en espais precaris cedits per associacions i municipis, i sovint d'amagatotis. Miquel Berga

ho diu amb una claredat insuperable i ressons de Churchill: «Poques vegades un home sol ha fet tant per la llengua de molts. Poques vegades un autodidacte ha instruït amb autoritat tanta gent amb estudis» (pròleg de *Les deixes del Reremús*, Curbet Edicions, 2012).

Tancada l'etapa política i laboral, toca el retorn a la poesia. Una poesia esculpida amb precisió d'orfebre, formalista. La poesia de Sunyer és tan rigorosa i elegant com allunyada de qualsevol corrent literari actual. La llatinista Mariàngela Vilallonga hi veu uns principis «que senyoregen per damunt de tota altra cosa (...): la llibertat, la fe, la igualtat, l'esperança, la fraternitat, la solidaritat, l'optimisme, l'amor, la generositat». Si bé l'autor ofereix al lector estampes líriques i entreteniments –*Llibre de coneixences* (Ajuntament de Salt, 1995) o *Laltre llibre de les bèsties* (Curbet Edicions, 2009), amb peces que han estat musicades pel pianista Joan Sadurní i interpretades per la mezzosoprano Titón Frauca, i que ara també s'ha adaptat per a l'escenari– o poemes de combat de menor rigor literari, com els de *Som un vidre trencat (poemes per a la independència)*, (Curbet Edicions, 2012), es tracta d'una poesia que sovint se'n revela com a autèntica radiografia moral del poeta.

Potser algú, en llegir-lo, hi trobarà un aire de candidesa. Més aviat ens ve a dir que és possible ser afable i ferm, que és possible afrontar l'adversitat amb enteresa, que la fe no és sinònim d'ingenuïtat, i que amagar-se en el lament i el pessimisme és més senzill però també inútil. Sunyer, des de l'autoritat moral de qui no ha tingut res fàcil, ens recorda com «la vida té un secret: és caminar / el front ben alt, enmig la boira espessa / i mantenir-te en pau tot fent l'endreuça / per damunt de l'avui i del demà». Podrien ser només paraules ben trobades, però la garantia de la seva sinceritat és a l'Evangeli de Mateu: «Pels seus fruits els coneixereu».

Lluís Freixas i Mascort és escriptor.

Salvador Sunyer pertany a una generació que ha sentit en pròpia carn el rigor de la història